

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13526
Tarih : 15.08.2025

33479

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU

İstanbul Milletvekili

Her geçen gün hak ihlallerinin arttığı Türkiye cezaevlerinde aldıkları cezaları bitmesine rağmen özellikle siyasi mahpusların serbest bırakılmamaları ile yaşam ve özgürlük hakları engellenmektedir.

Hak ihaleleri, disiplin cezaları ve kötü muamele ile gündemden düşmeyen cezaevlerinde insan haklarına, uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'da belirlenen eşitlik ilkesine aykırı olan "Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik" ile takdir yetkisi genişletilen ve hiçbir kamu idaresi yargısal bir süreçte rol oynayamazken cezaevlerine 'yargısal bir yetki' vererek tahliyeler konusundaki başvuruları değerlendiren İdare ve Gözlem Kurulu'nun, hukuki dayanaktan yoksun, keyfi ve siyasi saiklerle şekillenen kararları ile birçok mahpusun infazlarını tamamlamış olmalarına ve koşullu salıverilme tarihleri gelmiş bulunmasına rağmen tahliyelerinin engellendiği bir çok sivil toplum kuruluşunun yapmış oldukları açıklamalarla ortaya konmaktadır. Kurul kararlarında sıkça kullanılan 'iyi hal göstermeme' 'pişmanlık duymama' gibi gerekçelerin; ölçülebilir, nesnel ve şeffaf kriterlerden uzak, mahpusun siyasi kimliği, düşünceleri ve duruşuyla ilişkilendirilerek verilmesine yönelik iddialar İdare ve Gözlem Kurulu'nun, cezaevlerindeki siyasi mahpusları cezalandırıcı, ayrımcı ve intikamcı bir anlayışla hareket ettiğine işaret etmektedir.

Nitekim, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulan mahpuslara dair Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İstanbul Şubesi Hapishane Komisyonu tarafından yapılan açıklamalarda; Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda özellikle uzun süredir tutulan

siyasi mahpusların tahliyesinin sistematik biçimde engellendiğini, birçok mahpusun “iyi hal yok” denilerek tahliye edilmediklerini, İdari Gözlem Kurulu’nun mahpuslarla görüşmeden ‘kopyala-yapıştır’ yöntemlerle kararları hazırlanmakta olduğunu ve kararların önceden hazırlanıp sadece imzaya açıldığını, mahpusların kurula çıkarılmayarak kişiselleştirilmiş adil değerlendirme hakkını yok saydığını ifade etmiştir.

Bu uygulamalar, Anayasa’nın 9. maddesinde güvence altına alınan, yargı yetkisinin yalnızca bağımsız ve tarafsız mahkemelere ait olduğu ilkesini açıkça ihlal etmektedir. Zira, mahkemeler tarafından verilmiş ve kesinleşmiş tahliye ya da koşullu salıverilme kararları, cezaevi bünyesinde oluşturulan İdare ve Gözlem Kurulları tarafından, ‘iyi hal’ bahanesiyle fiilen hükümsüz kılınmakta, kurullar yargı erkinin yerine geçilerek bir tür ‘yeni yargı’ mekanizması oluşturulmaktadır.

Öte yandan, bu hukuksuzluğa karşı kamuoyu sessiz kalmamaktadır. Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İstanbul Şubesi Hapishane Komisyonu tarafından yapılan açıklamalar ve hak savunucularının sosyal medya üzerinden yürüttüğü #BakırköydekiMahpuslaraSesVer! etiketiyle başlatılan dijital farkındalık kampanyası, cezaevlerindeki bu hukuksuzluğun görünür kılınması açısından büyük önem taşımaktadır. Toplumun farklı kesimlerinin vicdanında karşılık bulan bu çağrı, aynı zamanda demokratik bir hukuk devleti olmanın gereklerini yerine getirme zorunluluğuna işaret etmektedir.

“Hukukun üstünlüğünü esas alan, gecikmeyen ve öngörülebilir bir adalet sistemi vizyonuyla çalışmalarımıza kesintisiz devam edeceğiz” şeklindeki açıklamalarınız dikkate alındığında, cezaevleri içindeki bu tür idari kurulların yargı yetkisini aşan kararlar alması, kuvvetler ayrılığı ilkesine, hukuk devleti anlayışına ve temel haklara açıkça aykırılık teşkil ettiği aynı zamanda, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını düzenleyen Anayasa’nın 19. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Mahpusların Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme gibi birçok uluslararası düzenlemeyi de ihlal ettiği ortadadır.

Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda tutularak ailelerinden ve özgürlüklerinden koparılan bu kadınlar keyfi ve hukuksuz bir şekilde ikincil bir cezalandırmaya tabi tutulmaktadır.

Mahpusların yasal haklarının gasp edilmesi, hukuka olan güveni zedelemektedir. Kamuoyunun vicdanını yaralayan bu uygulamaların sona erdirilmesi ve hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi için Bakanlığınızın acil bir adım atması gereği ortadadır.

Bu bağlamda;

- 1- Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda, mahpusların infazlarını tamamlamalarına ve koşullu salıverme tarihleri gelmesine rağmen İdare ve Gözlem Kurulu'nun keyfi ve hukuki izahtan yoksun kararlarıyla; tahliyelerinin engellendiği Bakanlığınız bilgisi dahilinde midir?
- 2- Bakanlığınızca Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki İdare ve Gözlem Kurulu'nun kararlarını hukuka uygunluk açısından denetlemek için herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa, bu çalışmaların sonuçları nelerdir?
- 3- Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda, 2024 yılı başından bu yana, koşullu salıverilme veya infaz tamamlama tarihi gelmesine rağmen İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla tahliyesi reddedilen mahpus sayısı kaçtır? Bu mahpusların kaç kadın, kaç siyasi tutuklu veya hükümlüdür?
- 4- Bu ret kararlarında en çok hangi gerekçeler kullanılmaktadır? Bu gerekçelerin hangi objektif, ölçülebilir ve hukukten denetlenebilir kriterlere dayandığı kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
- 5- İdare ve Gözlem Kurulu'nun tahliye erteleme kararlarında esas aldığı 'iyi hallilik' kriteri hangi objektif ölçütlere dayanmaktadır? Kurulun, mahpusların siyasi düşünceleri, duruşları veya cezaevi yönetimine karşı eleştirileri nedeniyle tahliyeleri engellediği iddiaları doğru mudur?
- 6- Cezaevinde tutulmaya devam eden mahpusların siyasi görüşleri, kimlikleri veya demokratik talepleri nedeniyle özel olarak hedef alındığına dair iddialar hakkında Bakanlığınız bir soruşturma veya inceleme başlatmış mıdır?
- 7- Bu tür ret kararları nedeniyle infazını tamamlamış olmasına rağmen cezaevinde tutulmaya devam eden mahpusların durumu, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suç (TCK 109) kapsamında değerlendirilmekte midir?
- 8- 'Pişmanlık göstermeme' ya da 'kurum içinde olumlu davranış sergilememe' gibi öznel değerlendirmelerin, hukuki bir kategoriye dayandırılması mümkün müdür? Bu gerekçeler Anayasa ve AİHS bakımından meşru kabul edilebilir mi?
- 9- Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu'nun kararlarının şeffaflığı ve denetimi nasıl sağlanmaktadır? Bu kurulun kararlarının keyfiyetten uzak, hukuka uygun ve objektif kriterlere dayanarak alındığını garanti altına almak için Bakanlığınızın ne gibi önlemleri bulunmaktadır?

- 10- İdare ve Gözlem Kurulu kararlarına karşı başvurulabilecek etkin, bağımsız ve erişilebilir bir denetim mekanizması var mıdır? Varsa bu mekanizmaların işlevselliği ve tarafsızlığı nasıl güvence altına alınmaktadır?
- 11- Anayasa'nın 9. maddesi uyarınca yargı yetkisi sadece mahkemelere aitken, İdare ve Gözlem Kurullarının 'iyi hal' değerlendirmesi adı altında mahkemelerin kararlarını fiilen geçersiz kılmasının hukuki dayanağı nedir? Bu durum bir yetki gaspı değil midir?
- 12- Kurulların yargı erkinin yetki alanına müdahalesi, kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkesi açısından nasıl değerlendirilmektedir? Bakanlığınız bu konuda bir düzenleme ya da yasal değişiklik hazırlığı yapmakta mıdır?
- 13- İnfaz yasasının temel amacı topluma kazandırma iken, bu tür uygulamalarla mahpusların cezaevinde tutulmaya devam edilmesi, infaz rejiminin amacından saptırılması anlamına gelmektedir. Bakanlık olarak, bu durumun önüne geçmek için infaz süreçlerinin şeffaflığını ve adaletini sağlamaya yönelik bir düzenleme yapılması düşünülmekte midir?